

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Știrilor nefrancoate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimite.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenfeld & Emeric Los-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifa
și învoială. — RECLAME pe
pagina 8-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA” iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 230.

Brașov, Miercuri 19 Octomvrie (1 Noemvrie).

1905.

Maghiarisarea prin școle.

(a) Diarul maghiar „Egyetertes” are o rubrică dedicată învățământului public, în care se vorbește des și despre maghiarisarea prin școlă, această fiind actualmente ținta supremă a învățământului de toate gradele în Ungaria.

Care este cauza de nu se maghiarizează naționalitățile? Intrebarea aceasta și-a pus-o un scriitor mai deunăzi în rubrica amintită și a relevat că chiar și în comitatul Sibiiului, unde un inspector ca Dr. Vertesi Gyula lucră cu zel și însuflețire pentru maghiarisare, și unde și statul face tot posibilul întru promovarea culturii maghiare și limbei statului, — rezultatul este atât de slab.

Din certificatul ce i-se dă onorabilului inspector al comitatului Sibiiului în rindurile de mai sus, reiese că densul este considerat drept stilp al politicii actuale pedagogico-didactice în Ungaria, și decă cu totă destoinicia și rîvna d-sale de a pune umărul la carul maghiarisării, rezultatul este deplorabil, cauzele trebuie căutate aiurea și nu în persoana inspectorului.

Noi scim prea bine, cari sunt aceste cauze și putem să predăcem cu siguranță, că ele nu pot fi înlăturate nici odată. Nu, fiind-că ele sunt inerente firei lucrurilor, ăr sfortările de a-le înlătura, sunt identice cu lupta omului împotriva legilor eterne ale firei, din care luptă omul totdeauna a eșit zdrobit. Maghiarii cunosc singuri sterilitatea luptei nefiresci și se găsește câte un bărbat și printre ei, care reclamă drepturile minții sănătoșe, când e vorba de limba națiunii lor. Profesorul de universitate Ballagi Aladar, unul din cei mai apreciați bărbați ai vieții intelectuale maghiare, a ăis mai ăilele trecute într'un discurs pronunțat la „Mensa academica” din Budapesta, cuvintele drastice ce e drept, dăr juste, că „și cănele numai în limba sa latră”.

Nu este Ballagi primul, care a rostit aceste cuvinte, le-am auzit și de la scriitorul german Moscherosch, în formă mai amplificată, pe vremea când Germanii se luptau și ei contra supremației franceze.

Cu toate acestea Germanii ajuși inșiși la supremație, nu se sfiesc a desmînți cuvintele lui Moscherosch față cu Polonii, tot așa precum și politica maghiară a învățământului desminte cuvintele lui Ballagi față cu naționalitățile.

D-l Vertessy Gyula, unul din stâlpii politicii pedagogico-didactice oficiale din Ungaria, răspunde la cele scrise în „Egyetertes” și arată în aceeași rubrică cauzele, cari după părerea d-sale stânjenesc acțiunea de maghiarisare prin școlă.

Legile în vîgore — spune d-l Vertessy în numărul de la 29 Octomvrie al diarului „E—s” — sunt nise legi nenorocite, adevărată belea și încercare de suicidere. Acestea sunt cauza, că de la 1868 încôce nu s'a putut face în interesul maghiarisării tot ce ar fi trebuit să se facă.

Țera acăsta — ăice d. inspector de la Sibiiu — după dreptul istoric este a Maghiarilor și pentru conservarea ei în timp de o mie de ani au curs șirôie de sânge maghiar, dăr ca să pôtă deveni cu totul maghiară, ar trebui trei lucruri: 1) Ca să nu existe aici altă școlă, de cât școlă maghiară; 2) Ca limba maghiară să fie exclusiv întrebuințată la toate oficiile și autoritățile administrative și școlare și 3) Ca cei ce vrău să mănănce în Ungaria pâne maghiară, fie ca preoți, fie ca profesori, învățatori sêu soldați, să-și dobăndescă cualificația în Ungaria în institute patriotice maghiare.

Decă am fi realizat mai dinainte aceste trei lucruri — ăice d. Vertesy — atunci astădi naționalităților nici prin gând nu li-ar trece să sevrășescă un fapt „nepatriotic” și „incualificabil”, cum au făcut membrii comisiunii administrative ai comitatului meu, când în loc să-mi fi sprijinit (!) măsurile propuse în interesul învățământului limbei maghiare, și-au dat dimisia din comisiunea, care în virtutea legii a ordonat totuși executarea măsurilor.

Omeni cari locuesc în Ungaria continuă mai departe inspectorul regesc cari s'au născut aici și mănăncă pâne maghiară (!), cari trăiesc și mor aici, fiind-că sunt legați aici prin cariera, familia, proprietatea, pensia lor, (între cei ce și-au dat dimisia erau și câți-va funcționari înalți ai statului, în pensiuone !), aceștia resping cu furie spumantă o dispoziție, care (fiind-că din cauza legilor aduse cu un cavalerism exagerat și stupid nu se putea aduce una mai energică), nu cere alt-ceva, decăt ca să se învețe și în cele 200 de școli valahe și nemțesci atăta unguresce, încăt elevii să pôtă vorbi în acăsta limbă; și mai cere, ca în sfîrșit să dispară învățatorii cari nu știu unguresce! Țta pentru ce au demonstrat ei și pentru ce au adresat acum o petiție și Maiestății Sale!

Articolul inspectorului din Sibiiu este lung și după ce învôcă exemplul Angliei față cu Irlanda, al Germaniei față cu Posenul, constată, că maghiarisarea numai în școli maghiare se pôtă face, pe când în comitatul Sibiiului nu sunt de cât 5 școli maghiare față cu 200 române și săsesci, plus 2 preparandii și școli civile. Țta de ce nu progresază maghiarisarea!

Situația unui biet inspector regesc trimis cu „misiune înaltă patriotică” într'un comitat cum e și al Sibiiului, recunoscem, trebuie să fie din cele mai penibile. Populație materialicesce bine situată, cu școli organizate și bărbați intelectuali, sași și români, având cultură mult superiôră decăt ceea cu care se pôtă lăuda reprezentantul oficial al politicei pedagogice. Ce pôtă el să facă aici? Decă ar avé curagiul opiniunii sale, după ce a făcut experiență la fața locului, ar trebui să raporteze șefului sêu la Budapesta, că aici nu e nimic de făcut în sensul urmărit de politica șovinistă. Exemplul cu Ir-

landa și Posen de geaba îl învôcă, că-i numai cei ignoranți nu știu, că nici Anglia, nici Germania nu pôtă să obțină nici un rezultat, care să-i pôtă îndemna pe Maghiari la maimuțare. Așa fiind lucrurile, d-le ministru, ar trebui să ăică un atare inspector, eu care m'am convins la fața locului despre ceea-ce se pôtă și nu se pôtă pe acăst teren, vă dau sfatul să nu forțați imposibilul. Și decă nu-mi primiți sfatul, Vă present dimisia.

Un limbaj ca acesta ar fi cu adevărat patriotic. Cel din „Egyetertes” însă este — nepatriotic și incualificabil.

Brașov, 18/31 Octomvrie.

Presă vienesă despre programul lui Fejervary. Foile din Viena întimpină discursul-program al ministrului președinte ungar cu cel mai mare pesimism. — „Neue Freie Presse” ăice, că punctul principal din program este sufragiu universal; vor trece însă ani de ăile până când parlamentul ungar se va decide serios a face o astfel de reformă. Nimeni nu pôtă vedé în programul lui Fejervary un ajutor și un refugiu în situația desperată actuală. Democrația figurază prea mult în program. Fejervary susține unități economice — și el este, pôtă, ultimul ministru președinte, care vestese acăst principiu. Programul acesta nu resolvă criza. — „Neues Wiener Tageblatt” scrie cu mirare despre program, pentru a cărui realizare nu e suficientă viața unui guvern sêu a unui om, ci o întrégă epocă. Programul conține tot ce au pretins vreodată în Europa partidele cele mai radicale, chiar revoluționare. Pretinde și promite mult mai mult Fejervary, decăt ar crede și cel mai strașnic Maghiar, că s'ar puté realiza. — „Fremdenblatt” ăice, că nu e de loc garantat succesul. Lumina ce o aruncă programul lui Fejervary, nu alungă norii posomorîți ce plutesc asupra Ungariei. — După „Vaterland” pentru planurile de reformă ale lui Fejervary trebuie banși nespuse de mulți, de aceea nu pôtă fi condamnat Tisza, care a numit politica lui Fejervary o politică aventuriôsă.

Comitatul Bistrița-Năsăud contra ordinelor ministrului Lukacs. În congregațiunea de tómnă a comitatului Bistrița-Năsăud la propunerea parochului săsesc Karl Müller, pe care în numele Românilor l'a sprijinit avocatul Dr. Gavril Tripon, s'a decis a-se adresa guvernului o remonstrație, cerându-se revocarea cunoscutelor ordinațiuni referitoare la limba maghiară. Congregația s'a ținut la 27 Octomvrie.

Președintele Loubet în Portugalia. După visita dată curții spaniole, presidentul Loubet însoțit de ministrul președinte Rouvier au plecat în Portugalia. La sosire în portul Cascaes Loubet a fost primit la gară forțe cordial de regele Portugaliei, care l'a condus pe terasa citadelei, unde se afla regina, familia regală și curtea. La prânzul oferit pe bordul cuirasatului „Leon Gambetta” de presidentul Loubet regelui și reginei, s'au rostit călduroșe toast, în cari s'au accentuat sentimentele cordiale cari animă națiunea franceză și portugală, sentimente ce isvoresc din comunitatea originii ambelor națiuni. Duminecă Loubet a plecat spre Paris.

Deschiderea sesiunii parlamentare bulgare. Sâmbătă s'a deschis Sobrania bulgară printr'un discurs al tronului, care a fost cetit, în absența principelui Ferdinand, de ministrul președinte. Mesagiul regal relevă, că raporturile Bulgariei cu marile puteri și statele vecine sunt bune. Profundele simpatii pentru Rusia liberatoare se manifestă în bucurie generală pentru încheierea păcii ruso-japoneze. Visitele făcute de principele Bulgariei suveranilor Germaniei, Angliei, Italiei și presidentului republicii franceze Loubet, au dat principelui ocaziune de a se convinge, că Bulgaria se bucură de simpatii și de respect.

Programul guvernului Fejervary.

(Fine.)

Politică economică, agrară, de proprietate și industrială.

Ministrul continuând spune, că una din problemele mari ale guvernului este consolidarea economică a țării, pe basă națională, ca prin ea să crească puterea economică a Ungariei. Va face acăsta politică în direcție democratică, pentru-ca dezvoltarea economică să străbată și la cele mai de jos straturii ale locuitorilor, și o va face în direcție socială, ca și munca să se valideze ca factor real al producătorilor factori.

Înainte de toate fondul național. Acăsta trebuie să iese în relief în toate actele noastre, conform acăstui trebuie să ne aranjăm viața economică. Nu însă în sensul de a-ne descopia de economia universală, căci acăsta ar fi o greșală fatală, care s'ar resbuna mai ales asupra noastră, ci a-ne acomoda formațiunilor economiei universale, căci ca națiune mică nu putem face exclusiv politică economică.

Vorbesc apoi despre raportul economic între Ungaria și Austria ăicând, că până la 1917 trebuie să se mențină tovărășia economică cu Austria, la acel an va espira convenția cu Germania și Italia, și Ungaria ărăși va avé apoi mână liberă în ce privește aranjamentul economic, ăr în acăst restimp va puté face toate pregătirile necesare pentru introducerea teritorului vamal independent, decăt acăsta se va afla compatibil cu raporturile ei. Nu va însemna acăsta un resboi vamal cu Austria, ci simplu, că Ungaria vră să-și apere interesele ei economice.

Ungaria — continuă Fejervary — e stat agrar, avisat la export. Nu afirmă însă nici el, că fără piața Austriei agricultura maghiară n'ar puté exista. Dăr a provoca, fără nici o pregătire, o ruptură economică grabnică, ar fi o mare sguiduire pentru Ungaria, care de ani întrégi n'a dispus decăt de piața Austriei.

Agricultura Ungariei produce forțe scump și neindestulitor. Pământul nu este încă bine exploatat. Ramurile secundare economice nu sunt cultivate cum trebuie, proprietatea mică și mijlocie e neglijată și aranjamentului agricol ungar nu-i stau în ajutor nici mijlocele industriale, nici cele comerciale, — de aceea pentru un aranjament economic de sine stătător, trebuie să se urmeze o politică agricolă în stil mare.

Guvernul va recunoscă de problemă a sa, ca prin parcelarea de pământ, câștigat și liberat de cătră stat, să vină în ajutorul micilor proprietari. El va ușura sarcinile de datorii ale proprietarilor mici și mijlocii, convertindu-le pe calea creditului ipotocar.

Va face guvernul politică industrială solidă și în stil mare, creând marea industrie a Ungariei și regenerând mica industrie cu trecut secular a țării.

Interesele agricole, cât și industriale se pot îmbrățișa prin crearea de căi na-

vigabile, prin construirea de canale, prin regularizarea de riuri etc. Tote aceste lucrări se pot rezolvi numai prin *investiții mari de capital*, de ore-ce bugetul statului nu poate birui cu toate nevoile. Aceste investiții în stil mare formază unul din punctele capitale ale programului guvernului.

Politica socială. — Dare progresivă.

Guvernul va *revisui legea industrială*, care revizuire o cer de mult micii industriași. Din noua lege se va elimina concurența nesănătoasă, se va consolida starea industriașului harnic și se va da în mâna industriașilor mijlocul eficace pentru formarea viitoarelor generații. Se va îngriji guvernul și de regularizarea raporturilor muncitorilor de câmp și silvanali.

Dela activitatea guvernului și legislativei se așteaptă înflorirea raporturilor economice și echilibrul classelor societății. Una din aparițiile bolnăvicioase ale stărilor actuale sunt *emigrările* din ce în ce mai mari. Micșorarea acestor emigrări trebuie să fie una din problemele politice sociale și economice, scăderea mortalității și alte rele de acest fel.

Se va *revisui codul penal* și justiția se va face mai ieftină. Prin revizuirea codului penal guvernul voesece a ușura dispozițiile prea rigurose, cari apasă mai ales poporul de rînd.

Politica *financiară* încă va fi dirijată din puncte de vedere democratice și sociale. Indată-ce starea economică și socială va eși din nesiguranța în care plutesce aș, guvernul se va îngriji de încheierea lucrărilor pregătitoare pentru *reforma dărilor directe și a dărilor de consum* și de realizarea acestei reforme de mult dorite. Pelângă asigurarea minimumului de existență, se va introduce darea de venit generală și se vor ușura sarcinile micelor existențe. Nu va pierde din vedere guvernul nici reforma sarcinilor publice, cari sunt impuse de stat. Consideră de cea mai urgentă problemă a sa, ca acolo, unde lecticalul și alte contribuții de caracter eclesiastic apasă disproporțional poporul, să se facă o ușurare printr'un aranjament corespunzător.

Invetămēt popular gratuit.

Cu considerare la aceea, că forța economică a fie-cărui popor și dezvoltarea lui depinde de *gradul lui de cultură*, politica noastră de guvernare pune o deosebită greutate pe *problema instrucției populare*. Obligativitatea invetămētului nu s'a ridicat încă pretutindeni la valoarea ce o pretinde interesul milionelor populației.

Una din cauze este a-se căuta în aceea, că în partea covârșitoare a școlilor se pretinde taxă pentru invetămēt. Din contră susțitorii de școle atât sunt de împovărați, încât nu se pot lipsi de taxele pentru invetămēt. Cu privire la acest rēu vrē să ajute guvernul prin *instrucția populară generală obligatorie gratuită*, în așa chip, ca susțitorii școlilor să fie rebonificați pentru reducerea acestor taxe, *dér cu scutirea intereselor statului*.

Pe lângă invetămētul gratuit se va îngriji guvernul ca *instrucția populară, fără deosebire de caracterul școlilor*, să o aplice conform cerințelor vieții practice. Una din năsuințele noastre cele mai importante e îndreptată într'acolo, *ca în instrucția populară invetarea limbii maghiare să se facă cu deplin succes, nu numai în interesul statului, ci și în interesul bine priceput al cetățenilor de limbă nemaghiară*.

În legătură cu această problemă, ne vom îngriji de ameliorarea stării materiale a invetătorilor. Salariul invetătorilor de stat se va regula în cadrul sistemisării salariilor funcționarilor de stat, ér ameliorarea stării materiale a invetătorilor comunali și confesionali se va rezolva ca ocaziunea *revisuirii legii invetămētului popular*.

Intenția această a noastră pornesce de acolo, ca pe aceea, cărora le încredem cultivarea spirituală a viitoarelor generații, să-i aducem în situația de a rezolva din toate puterile lor marea problemă culturală și națională.

În interesul dezvoltării mai intensive a instrucției populare, vom ridica în măsură egală, în cadrul revizuirii legii instrucției populare, deoparte nivelul calificării invetătorilor în preparandii, *fără deosebire de caracterul lor*, și de altă parte vom introduce peste tot *instituția calificării de stat a invetătorilor*.

Art. XX: 1848.

În urmarea discursului său, ministrul Fejervary promite, că va executa art. de lege XX: 1848 pe lângă respectarea raporturilor confesiunilor și a dezvoltării lor legale, precum și cu respectarea autonomiilor bisericesci, așa că între confesiunile

recepte să se valideze pe întrăga linie deplină egalitate și reciprocitate. Voim să înlăturăm pe cale legală anomalile mari ce există în contribuiriile confesionale și față cu *protestanții* ne vom pune pe aceea basă principiară de drept, care a stabilit din nou corporațiunile eclesiastice.

Recunoscem de problemă urgentă a noastră *rezolvirea congruei catolice și ne vom nisui a promova afacerea autonomiei catolice*, în sfera regimului de stat.

Administrație de stat.

O urmare logică a lărgirii drepturilor populare este garantarea eficacității puterii executive. Art. de lege XXXIII din 1891 enunță de altfel, că administrația în comitate formază o problemă de stat, pe care o execută *organele numite de stat*. După codificarea dreptului sufragiului universal guvernul va iniția *indată o dispoziție legislativă cu scop de a se executa legea amintită*, cu condiția însă, ca interesele autonomiei să fie aduse în consonanță cu reforma sufragiului universal.

*

Ministrul spune apoi, că guvernul va asigura independența funcționarilor, va sistemisa salarii funcționarilor municipal și al impiegăților de la căile ferate ungare și se va îngriji ca datoriile funcționarilor de stat, municipal și a celor de la căile ferate să potă fi cât mai curând convertite prin organizarea unui institut financiar. O deosebită atențiune va da guvernul și orașelor.

Vorbesc apoi de *raporturile Ungariei cu Croația*, dicēnd, că guvernul va nisui, ca raportul actual cu Croația-Slavonia să se desvölte în cât se poate, căci numai în chipul acesta se va putē ridica splendoria Corōnei Sf. Ștefan, puterea Maj. Sale și bunăstarea acestor țeri.

Drept încheiere ministrul președinte declară, că guvernul său ține să aducă în armonie programul democratic cu ideea națională. Punēnd jurămēt pe această direcție, guvernul revine la tradițiile cele mai glorioase ale politice maghiare, la tradițiile lui Ștefan Sechenyi, în mîntea și în ime căruia s'au continit dezvoltarea democratică, consolidarea economică și progresul social cu cugetarea națională. Trebuie să ne reîntorcem la nobilele tradiții ale lui Sechenyi. Nu există mărire națională fără progres democratic și social, și nu există progres social și democratic fără de dezvoltarea înțeleptă a forțelor naționale. Pe acești doi stâlpi ai adevărului se basază programul guvernului. Stâlpu principal al acestui program este însă, *alipi-rea neclintită față de pactul de drept public*. Numai o tabără răcătă nu vede în acest moment. ceea-ce vede și scie lumea întrăgă: că basa de la 1867 a sciut să înlocuască în timp de patru decenii ceea ce s'a neglijat în timp de secole. Aș, când adversarii acestei baze voesece să o sguide, noi stăm ca sentinela dinaintea bastionelor asediate și chieamăm alături de noi, ca aliați în această luptă de apărare judecătorească a poporului maghiar.

Ne-am angajat la munca cea grea în conștiința, că poporul va cunoșce direcția corectă și ne va veni în ajutor la statornicirea unei epoce nouē, care din dreptul electoral face o comoră universală, *décă prin spărturile ce se deschid, va intra în reprezentanța populară adevărata voință a poporului*.

Dela congregația din Brașov.

Lăsăm să urmeze astăzi un raport mai amănunțit despre cele petrecute în adunarea de Sămbătă a reprezentanței noastre comitatense.

Ședința a fost deschisă la orele 9 a. m. de către d-l fișpan Dr. George de Székely. Deja în introducerea vorbirei sale d-l fișpan a amintit cazul trist al decedării înălțimei Sale arhiducelui Iosif, la a căruia înmormântare a fost reprezentat și comitatul nostru printr'o deputațiune.

Indată după această, d-l Székely a trecut la situațiunea critică în care se află țera, semnalând, că după a patra crisă ministerială s'a constituit ministerul Fejervary. Spune, că în împrejurările de față și-a înaintat dimisiunea la guvern, consideră însă de a sa datorie de a conduce mai departe afacerile ce i-s'au încredințat

și de a nu părăsi postul până ce nu-i va fi primită demisiunea, căci după părerea sa nu acela aduce servicii patriei, care se sustrage de la responsabilitate și-și părăsesce postul, ci acela care privește cu răgios în fața greutăților și *décă e de lipsă și în fața suspunțiilor*, și a calumniilor, și în circumstanțele grave își împlinesce datoria. Crede că în timpul cel mai apropiat va urma o luptă înocată între vederile de drept public și economice și politice. Crede că nu va fi bine a părtini prea tare nici una din aceste două direcțiuni. Sortii acestei lupte vor fi decise de alți factori. Când înse ordinea publică e sgduită, este tocmai o adevărată menire a municipiilor de a scuti legile și de a asigura buna înțelegere între cetățeni, precum și viitorul lor material.

Ordinea ăilei a deschis-o d-l viceșpan Dr. Frideric Jekel, cetind raportul său administrativ asupra celor din urmă 6 luni.

Interpelare în cestiunea ordonanțelor lui Lukacs.

După cetirea raportului a cerut cuvântul d-l adv. Ioan Lengeru, pentru a adresa o interpelație de sine stătătoare viceșpanului în cestiunea ordonanțelor din August a. c. ale ministrului de culte Lukacs, privitoare la instrucțiunea limbii maghiare în școlele populare.

Aceste ordonanțe, dișe d-l I. Lengeru, amenință viitorul școlilor noastre confesionale. Ministrul a trecut peste limitele trase de legile existente, cerēnd în sensul proiectului Berzeviczy, ca școlarii noștri în timp de 6 ani să fie aduși acolo, ca să-și esprime cugetările perfect în limba maghiară, în vorbă și în scris. Acesta nu este numai o imposibilitate din punctul de vedere pedagogic, dēr este o măsură forțe păgubitoare, căci prin ea se reduce nivelul culturai generale, de ore-ce din cauza multelor ore maghiare impuse se împiedecă studiile în celelalte obiecte. Legea dela 1879 nu vorbesce de cât de însușirea limbii maghiare în mod corespunzător. E trist, că se dau asemenea ordonanțe asuprașore și ilegale în detrimentul școlilor confesionale cari trec peste 3250 și cari s'au susținut și se susțin, fără ca statul să contribuie măcar un ban pentru ele. Ordonanțele ministrului Lukacs atacă însă în mod forțe vehement și autonomia bisericilor.

Vorbitorul adresează apoi viceșpanului următoarea interpelație:

»Are domnul viceșpan cunoscință de ordinațiunile Ecs. Sale a d-lui ministru de culte n-rii 72000 și 72001/905, și ce dispoziție a luat față de acestea în cât privește executarea lor?

»Este aplecat domnul viceșpan a pune la ordinea ăilei în proxima ședință a reprezentanței comitatense ordinațiunile menționate, așa ca acelea prealabil să fie pertractate și de comisia permanentă, careva avē să facă propunere specială către reprezentanța comitatensă?

»Er până când reprezentanța comitatensă se va pronunța, este aplecat d-l vicecomite a dispune, ca ordinațiunile sus citate să nu se execute pe teritoriul comitatului nostru?

»Este aplicat în fine d-l viceșpan a face adunării generale proxime un raport despre dispozițiunile, ce le va lua în această cestiune, pe basa și în sensul acestei interpelări?«

Vicesp. Dr. Fr. Jekel răspunde, că ordonanțele ministrului de culte n'au sosit la adresa lui său la cea a congregației comitanse, ci au fost trimise comisiunei administrative, care formază o instanță proprie administrativă. Ordonanțele din cestiune au fost discutate temeinic în sinul acestui organ al administrației. În ultima ședință a comisiunei administrative s'a și decis cu toate voturile contra unuia singur (Lengeru), că este generală năsuința zelōsă de a promova invetarea limbii statului, totuși — deorece după părerea comisiunei administrative și a susținătorilor școlilor confesionale aceste ordonanțe sunt gravaminose — se se adreseze o reprezentanță ministrului de culte și instrucțiune publică, în care acesta să fie rugat în mod obiectiv, să modifice respective să lămurescă câteva puncte. Așadēră autoritatea competentă, comisiunea administrativă, a dat în mod demn expresiune îngrijirilor sale și decī viceșpanul n'a avut motiv de a lua deosebite dispozițiuni său de a aduce lucrul în congregația comitatensă.

D-l I. Lengeru și totodată și Dr. Zakarias cer cuvântul. Într'aceea președintele

se și grăbesce a pune întrebarea congregației, *décă la la cunoscință răspunsul viceșpanului?* Majoritatea a răspuns indată cu da. Într'aceea însă d-l Lengeru a de clarat, că nu pōte lua la cunoscință răspunsul viceșpanului, fiind sprijinit de membrii români, cari n'au votat pentru luarea cunoscință.

La cererea interpelantului, acesta s'notat la procesul verbal al ședinței.

Alte interpelări.

A urmat apoi la cuvēt advocatul și deputatul Dr. Zakarias, care a făcut un șir de interpelări:

1) Întrăbă, *décă voesece să repareze vătămarea ce s'a făcut regulamentului prin aceea, că în congregația trecută președintele i-a detras fără drept cuvētul.*

2) Întrăbă, *décă viceșpanul are cunoscință, că în prețuia alegerii de deputat din Hērman, notarii comunali, cari fuseră chemați la comitat, au agitat în favorul candidatului Vörös Laszlo și au încercat să adune și subscrieri, ceea-ce este oprit de lege.*

3) În anul acesta au fost strămutați din Brașov doi funcționari de stat, fiindcă și-au desfășurat în public părerile lor radicale politice, au fost strămutați drept pedepsă, fără să fi premers o cercetare disciplinară. Acestora li-s'a făcut nedreptate, căci și funcționarii au dreptul să-și spună părerile lor politice independente. Are cunoscință viceșpanul de aceste strămutări din pedepsă și ce voesece să întreprindă contra lor?

4) Se scie, că guvernul a luat în timpul din urmă dispozițiuni ce taie în cercul de drept al municipiilor. De pildă trimiterea bilotelor de conchemare la miliție prin postă, cu încunjurarea autorităților administrative. E gata d-l viceșpan de a refusa executarea ordonanțelor anticonstituționale ale guvernului și în deosebi de a denega transmiterea la visterie și a dărilor plătite de bună voie și a respinge pe recruții, ce se anunță de bună voie?

Vicespanul Dr. Jekel răspunde la pct. 1) că *décă i-s'a detras cuvētul lui Dr. Zakarias*, acesta trebuia să facă recurs în termen legal contra dispozițiunei președintelui. Acuma e prea târziu și numai guvernul ar fi competent a decide asupra acestei plāngerii. La pct. 2) declară viceșpanul că *niciari alegerile nu se fac mai curate ca în comitatul acesta*. Adevărat, că viceșpanul chiamă din când în când pe notari, ca să-i raporteze, dēr în cazul de față n'a putut fi vorba de un amestec al lor în alegeri, deorece acel Vörös nici n'a fost candidat și nici n'ar fi ajuns la nimic, față cu majoritatea alegătorilor sași bine organizați și disciplinați. Notarii comunali în acest comitat se bucură de o respectabilă libertate de mișcare și decī respinge învinuirea ce i-se aduce. La pct. 3) viceșpanul a răspuns, că nu e competent să intervină, când e vorba de funcționari de stat. La pctul ultim viceșpanul Dr. Jekel a răspuns, că nu are nici un motiv de a refusa executarea ordonanțelor ministeriale, mai ales după ce e clar și limpede, că nu pōte fi contra legii de pildă de a înainta dările plătite visteriei, care are drept asupra lor, și de a respinge pe recruții, cari se anunță vrēnd a-și face obligămētul lor legal.

Răspunsurile d-lui viceșpan au fost luate la cunoscință de către adunare. D-l Zakarias a luat la cunoscință numai răspunsul la pct 1, ér la celelalte nu.

După acesta a cerut cuvētul la raportul viceșpanului advocatul Dr. Nicolae Mănoiu. A început să vorbescă romănesc, după aceea a continuat unguresce cu observarea ca să fie mai bine înțeles. Dr. Mănoiu a supus raportul viceșpanului într'o lungă vorbire, unei critice, făcēnd diferite observări cu privire la ceea-ce a cuprins și n'a cuprins acesta. A făcut și alte observări asupra unor îmbunătățiri și schimbări, ce s'ar cere cu privire la compunerea invitărilor pentru congregație, la foia oficială comitatensă ș. a., provocându-se adeseori la dispozițiuni ale legilor.

Vicespanul Dr. Jekel a răspuns că unele propuneri ale d-lui Mănoiu e gata a le primi, de pildă propunerea ca în viitor la obiectele înșirate la ordinea ăilei să se adaugă și nrul referatului și numele raportorului, și l'a rugat pe vorbitor să-și înainteze, și în scris observările sale, dintre cari ceea-ce îi va fi posibil, va lua în considerare. Adunarea a luat la cunoscință răspunsul viceșpanului.

(Va urma.)

Articole și programul cabinetului Fejervary.

Programul desfășurat Sâmbătă de ministrul președinte Fejervary a produs în cercurile politice coaliționiste o mare nemulțumire, — și în același timp un refuz categoric, pe motivul că cabinetul d'is anconstituțional e lipsit de mai înainte de orice destoinicie de a realiza acest program.

Cel dintâi, care a dat expresie acestei nemulțumiri și refuzului categoric, este Aronul Desid. Banffy. Într'un mare discurs, ce l'a ținut așteptătorilor săi Duminecă în Seghedin, Banffy a d'is, că programul guvernului înjosese constituția la nivelul unei constituții provinciale. Programul cere, ca Maghiarii să renunțe la dezvoltarea direcției naționale atât în ce privește economia independentă economică, cât și în ce privește drepturile naționale în armată. În schimb pentru promisiunile, ce le face, guvernul pretinde confiscarea constituției.

Partidul liberal încă a primit cu mari îndoieli noul program. Acest partid nu crede, că programul va pute să ușureze soluțiunea crizei. În conferința de aseră a clubului liberal, contele Tisza a propus, ca partidul să facă opoziție guvernului.

Partidul popular de asemenea primit cu mare neîncredere programul. Membrii acestui partid accentuează, că din punct de vedere al politicii bisericesci, nici Fejervary nu merge mai departe, decât guvernele trecute, er programul nu face promisiuni positive nici cu privire la rezolvarea ces-tiunii autonomiei romano-catolice, pe când de altă parte dă o deosebită importanță cauzei protestanților.

Deputații sași s'au întrunit și ei er înainte de amiazi la o consfătuire în locuința deputatului Carol Schmidt, ca să ia o pozițiune. Ei au decis să nu aducă nici o hotărîre, cât timp partidul liberal nu-și va fi precizat punctul său de vedere.

Cei-ce mai ales sunt încântați de noul program sunt, firesce, socialistii lui Kristoffy. Aceștia așteptă cu mari speranțe realizarea reformei electorale pe baza sufragiului universal și împlinirea tuturor bunăților, ce le promise Fejervary. Întrebarea este însă, de unde va lua guvernul sumele enorme de bani, ca să mulțumescă toate existențele decăzute și să aline miseria și fîmea ce bântue clasele muncitoare?

Se așteptă acum cu mare încordare hotărîrea, ce o va lua comitetul dirigitor al coaliției, care se întrunescă ași înainte de amiazi în conferință. Conferința va fi presădată de Banffy, căci Kossuth s'a îmbolnăvit erăși. În conferința acăsta se va stabili răspunsul la programul guvernului. Și se d'ice, că răspunsul va ave caracterul unui manifest, care va fi înaintat deosebit spre aprobare tuturor partidelor din opoziție.

SCIRILE DILEI.

— 31 Octomvrie n.

Păntania unui fișpan. Nou numitul fișpan al comitatului Peștei Stefan Tahy a pățit-o. Er după amiazi br. Pronay, președintele comisiei de 65 a municipiului Pesta, s'a dus la casa comitatensă, ca să se întâlnească cu protonotarul Fazekas. Sosind acolo a aflat pe noul fișpan Tahy adăncit într'o consfătuire cu protonotarul. Br. Pronay a d'is atunci protonotarului: »În calitate de președinte al comisiei de 65 v'ei invita, d-le protonotar, să v'ei faceți datoria sprijinind rezistența comitatului. Închideți localul oficial al fișpanului și cheia o luați cu d-văstră». După acăsta atât Pronay, cât și Fazekas s'au îndepărtat, Bar. Pronay închidend mai înainte ușa odăii în care se afla fișpanul. Protonotarul a luat cheia și a promis lui Pronay, că nu va mai da fișpanului intrare cât timp nu va fi depus jurământul oficial. Mai târziu protonotarul s'a reîntors și descuind, a lăsat pe fișpan să iasă. Acesta a declarat, că până nu va fi depus jurământul, n'are să mai m'ergă la casa comitatului.

Un meeting grecesc-antigrecesc. Cetim într'o l'ocie din Bucuresci, că printre Grecii stabiliți în România s'a pornit o mișcare de a ține în Bucuresci un meeting de protestare. La acest meeting, care se va ține

probabil la 5 Novembrie n., se va prezenta o mișcare, în care vor veșteși pe deoparte atitudinea guvernului grecesc Rally și a patriarhatului, cari au silit guvernul român de a denunța convenția și clausula er pe de altă parte vor declara, că nu se solidarizează cu cei doi factori grecesci și regretă acțiunea bandelor întreprinsă contra Aromânului. Mișcarea acăsta va fi trimisă guvernului grecesc și celui român, precum și ȋiarelor mari din străinătate.

Adresă de aderență. Comitetul săsesc al cercului Cisnădie (Kreisausschuss) a ținut er o ședință, în care s'a hotărît a se trimite membrilor sași ai comisiei administrative și în special lui Dr. Karl Wolff o adresă de mulțumire și recunoștință pentru atitudinea energică față cu ordinele de maghiarisare ale ministrului Lukacs.

Militare. D-l Dr. Leonida Domide a fost numit pe ȋiua de 1 Octomvrie aspirant de medic militar (Asistenzarztstellvertreter) i. r.

— Căpitanul Al. Handzu de la reg. nr. 3 al artileriei de cetate, a fost detașat la inspectoratul artileriei de cetate.

Gunie. D-l Dr. Alexandru Pteancu profesor la gimnasiul din Năsăud și d-șora Elena Cosma anunță cununia lor, care se va celebra Sâmbătă în 4 Novembrie 1905 la 11 ore a. m. în biserica gr. cat. din Cortuiș (Érkörtvélyes, com. Satmar).

Necrolog. Sâmbătă la 28 Oct. st. n. a încetat din viață în Sesarm d-na Emilia Rebreanu n. Mureșian în al 43-lea an al etății și al 18-lea al fericitei sale căsătorii. În mormântarea s'a făcut er, Lun, în cimitirul gr. cat. din Sesarm. Odihnescă în pace. O jlelesc soțul său Ioan, preot; și fiul Vasilie.

Acusat pe nedreptul. Am adus înainte cu vr'o două luni scirea despre preotul Dr. Eduard Horak, care a fost inculpat, că și-ar fi însușit pe nedreptul de la familia Tóth din Fiume o sumă de mai multe mii corone în hârtii de valoare, precum și diferite bijuterii. Preotul fusese guvernor al copiilor lui Tóth și acușările au pornit chiar de la foștii săi elevi. Preotul a fost arestat, însă într'aceea s'a aflat, că suma de bani, despre care se d'icea, că ar fi luat-o Pr. Horak, fusese depusă încă de repausatul Tóth la o bancă, er cealaltă acușatie cu luarea bijuteriilor, încă s'a dovedit de neîntemeiată. Preotul hărțuit, a fost liberat, d'ér rușinea și s'buclumul ce l'a suferit i-au sdruncinat sănătatea și alaltăieri și-a dat sufletul în Fiume. Pe timpul când se afla în arestul preventiv din Budapesta și totă lumea îl credea vinovat, nenorocitul preot a avut mângăierea să fie vizitat de episcopul Mailath din Alba-Iulia.

Reparatură la palatul financiar. Direcția financiară din Brașov va ține licitație la 14 Noemvrie pentru darea în antreprisă a reparaturilor necesare la palatul financiar, și anume: a) lucrări de zidărie în prețul de 1639 cor. 44 b., de tâmplărie, lăcătușerie și tinichigerie 1046 cor. 10 b. 3) tapiserie 534 cor. Cu totul 3219 cor. 54 bani. Ofertele provădute cu garanție de 10%, și avend timbrul legal, sunt a se adresa până la 14 Novembrie orele 10 a. m. directorului. Devizele se pot vedé ȋilnic între orele 10—12 în odaia nr. 1 etajului I al palatului.

Rectificare. În scirea apărută în n-rul de er, sub titlul „Arëndarea moșiei de la Metelen”, s'a strecurat o erore de tipar, înlocuindu-se o cifră cu alta. Rîndurile 14—22 sunt a-se ceti corect astfel: »Licitația verbală s'a început cu ofertul prim de 45.000 lei și, după o concurență animată a oferentilor, s'a ajuns la ofertul maximal de 70.000 lei făcut de d-l Stelian Părvulescu din Buzeu, adecă cu aproximativ 25.000 lei pe an peste arëndă actuală, ceea-ce pentru 9 ani de arëndare constituie un plus de venit pentru biserică de 250.000 lei.»

Tulburările din Rusia.

Greva muncitorimei din Rusia se estinde tot mai mult și în raport cu acăsta estindere crește și gróza de isbucnirea unei revolte generale. Poporul nu consideră de suficientă constituția și libertățile cetățenesci puse în vedere de guvern și se opune cu tot mai mare energie dispozițiilor guvernului general Trepov. Un fapt îngrijitor este participarea pe față a unei părți a inteligenței rusesci la mișcările muncitorimei. La meetingurile, cari se țin ȋilnic, s'au observat chiar și numé-roi ofițeri.

Capii mișcării revoluționare intenționează deocamdată să ajungă în stăpânirea

Petersburgului și a Peterhofului prin aceea, că vor provoca o fómete, tând orice comunicație. Deja acuma domnesce o scumpete strașnică, care va deveni și mai simțitoare, deorece și impiegații căilor ferate finlandeze s'au alăturat grevei. Astfel Petersburgul e cu totul izolat de lumea est-ternă.

Oscire importantă sosesc din Moscva, unde diferitele partide s'au aliat, hotărînd a alege un guvern provisor. Decisiunea acăsta este semnalul începutului revoluțiunii adevărate. Muncitorimei din Moscva s'au alăturat deja, afară de impiegații căilor ferate și a studențimei, și inginerii și medicii, cari refuză căutarea bolnavilor.

Și mai îngrijitoare este însă scirea, că partidul revoluționar a instituit în întreaga țără tribunale, cari vor trage în judecată pe capii birocrației rusesci. Înaintea unui astfel de tribunal va ajunge și guvernorul orașului Charcov, care a fost arestat de cătră greviștii.

După scirile sosite er și impiegații căilor ferate asiatice au declarat greva. De asemenea și impiegații căilor ferate transbaicalice. În Reval, Lodz și Saratow greva e generală. Din Odessa se telegrafiază, că și aici greva se estinde tot mai mult. Grevei muncitorimei dela fabrici s'au alăturat și funcționarii institutelor de bani și funcționarii orașului. Școalele și universitatea și-au întrerupt cursurile.

Din Kiev se anunță, că toate ȋiarele și-au sistat apariția. Proprietarii de ȋiare au decis a scóte din timp în timp ediții cu sciri, cari se referă esclusiv numai la mișcarea revoluționară. În multe părți a fost distrusă și linia telegrafică și telefonică.

Scirile sosite în decursul ȋilei de Duminecă înregistrează încă următoarele amănunte:

Moscva. Universitatea este baricadată și apărută de organizațiunea centrală a studenților, care a postat la intrări o gardă de studenți înarmați, pe când alți studenți formând rezerva, să țin cu armele gata la interior, în vederea unei eventuale atacări a universității. Artiștii mai multor teatre au aderat la greva politică.

Municipalitatea a convocat pe delegații lucrătorilor, cari au consimțit la restabilirea funcționării rezervoarelor de apă în cazul când aceste rezervoare ar fi puse cu totul la dispozițiunea lucrătorilor și lucrările dirijate de ingineri aleși de d'ensii. Lucrătorii își rezervă dreptul de a suspenda distribuția apei îndată ce ar crede acăsta necesar. Municipalitatea a promis, că va da un răspuns.

Representanții zemstvouli, ai nobilimei, ai celorlalte caste, societăților sciințifice, a presei tuturor partidelor chiar și ai partidului revoluționar, s'au întrunit și au proclamat în discursuri înflăcărâte lupta armată, și crearea unui comitet al salvării publice. Comunicațiunea telegrafică cu Petersburgul nu se face de cât printr'un singur fir, ce plecă de la casa guvernatorului general.

Petersburg. Sciri din sorginte privată spun că disordinele s'au terminat la Char-cow, în urma refuzului guvernatorului de a întrebuița forța armată contra mulțimei.

Odesa. O proclamațiune a guvernatorului anunță că trupele vor trage fără somațiune asupra mulțimei, decă se vor asvirli pietre contra lor. Universitatea este înconjurată de trupe. Magazinele și restaurantele sunt închise. Tramvaele nu circula. Medicii au organizat serviciul de ajutor, de ore-ce o ciocnire sângerósă se așteptă la fie-ce moment. Mii de lucrători, conduși de studenți, au construit baricade. Cazacii au tras asupra lor. Un student și 3 lucrători precum o tinără fată au fost ucși. 18 persoane au fost rânite. Doi ofițeri și patru soldați au apărut nóptea într'o întrunire publică, cerend studenților și lucrătorilor să nu tragă asupra trupelor și promițend că nici soldații nu vor trage asupra lor, ceea ce într'adevăr s'a întimplat.

Literatură.

„Considerațiuni asupra importanței activității politice naționale de Dr. Cassiu Maniu. Clușiu 1905». Prețul 2 cor. Acăsta broșură, apărută ȋilele trecute, cuprinde vederile d-lui Dr. Cassiu Maniu asupra ces-tiunii, cum ar trebui să se facă activitatea, ca să corăspundă pe deplin cerințelor politice naționale române. D-l Maniu a fost publicat acăsta-vară în organul nostru un articol, în care a atins în trecut și acăsta temă, criticând procederea deputaților activiști din clubul naționalist dietal. De acăsta-dată Dr. C. Maniu tractează ces-tiunea în mod de sine stătător. Desfășurându-și considerațiunile privitoare la situațiunea poporului nostru, pe care îl îndrumă la politica activității naționale, Dr. C. Maniu se ocupă și de tactica politică a pasivității. Critica ce i-o face dovedescă însă, că autorul, în urmărirea teoriei sale, ignorăză aprópe de tot împrejurările faptice, cari au creat tactica pasivității. D'ér ni-se va da privilegiu, credem, în curend a reveni mai pe larg asupra unora din considerațiunile, ce le desfășură d-l Dr. C. Maniu în broșura sa, care este scrisă într'un spirit aventat național.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 31 Oct. Deputații sași au decis a rămâne mai departe în partidul liberal, deorece nu ved nici o cauză, care i-ar îndemna a părăsi atitudinea lor de până acum.

Londra, 30 Octomvrie. Corespondentul ȋiarului „Daily Telegraph” anunță, că lui Witte i-a succés a convinge pe ȋar, să acorde Rusiei o constituție liberală și să ridice starea de asediu în întregul imperiu.

Paris, 30 Octomvrie. Din informațiunile ȋiarelor rezultă, că însuși Trepow este astăȋi pe lângă acordarea constituțiunei. Trepow însuși ar fi declarat, că concesionile ce trebuie să se facă, ar conține ca minim constituția și ca maxim detronarea ȋarului.

Kiel, 30 Oct. La ordinul împé-ratului Wilhelm un incrucișător și 7 torpilóre au plecat spre Peterhof. Scopul trimiterei acestor vase ar fi, ca în cas când mișcarea revoluționară ar lua o întorsătură seriósă, familia ȋarului și rudele împératului Wilhelm să fie transportate în Germania.

Petersburg, 30 Oct. Ultima scire ce s'a trimis de aici prin fir telegrafic este, că întreg personalul de la oficiile telegrafice s'a alăturat la grevă.

Petersburg, 30 Octomvrie. Publicarea decretului pregătit de ȋar pentru numirea lui Witte de dictator, n'a urmat aș. Se d'ice, că ȋarul e îngrijat de prea întinsele cereri de depline puteri, pe cari le face Witte. Răscótele se întind. „Mesagerul imperiului” a fost cules și tipărit de soldați. Funcționarii dela tribunale și senat încă s'au pus în grevă. Din ȋarskoe-Selo și Viborg au sosit la Petersburg alte trei regimente Trepow și-a retras ordinul dat cătră guvernatori de a opri întrunirile politice. S'a dat deplina libertate de întrunire și de vorbire, precum și colportarea de proclamațiuni.

Petersburg, 31 Octomvrie. A apărut un manifest imperial, prin care Witte e numit ministru-președinte și care acordă libertăți cetățenesci și estinderea dreptului electoral în vederea alegerii Dumei imperiale.

— Din toate părțile țării sosesc sciri despre excese, îndeosebi din Riga, Reval și Odesa. Numérul greviștilor e de 7 milioane. Muncitorii traversăză înarmați străđile orașelor. — Echipagiul flotei din marea neagră s'a revoltat.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

La Librăria și Tipografia

A. MUREȘIANU Brașov

au sosit următoarele cărți literare din edițiunea >Luceafărului<:

Ioan Agirbiceanu „De la țără” prețul 1 cor. 50 bani, plus 20 bani porto, pentru România 2 lei, porto 40 bani.

Ioan Ciocîrlan „Traiul nostru” 1 cor. 50 bani, 20 bani porto, pentru România 2 lei, 40 bani porto.

Octavian Goga „Poezii” à 2 corone, pentru România 2.50 lei. Tipărită pe hârtie mai fină 3 cor., pentru România 3 lei 50 bani, plus porto pentru aici în țără 20 bani, pentru România 40 bani.

Alexandru Ciura „Icône” prețul 1 cor. 20 bani, porto 20 bani, pentru România 1.60 lei, porto 40 bani.

Au sosit

următoarele cărți literare dela scriitorii noștri de valoare în editura „Minervei” din București.

	Cor.
<i>Alexandri: „Poesii”</i> (30 bani porto)	1:50
” „Teatru” I, II, III à . . .	1:50
” „Proză”	1:50
<i>Alexandrescu: „Versuri”</i>	1:25
<i>Brătescu: „Nuvele”</i>	1:50
<i>Bolintineanu: „Poesii”</i>	1:50
<i>Cunțan: „Poesii”</i>	1:25
<i>Negruii: „Proză”</i>	1:50
<i>Eminescu: „Serieri politice”</i> literare	2.—
” „Literatura populară”	1:50
<i>Filimon: „Ciocoi vechi și noi</i> sêu ce nasce din pisică sôreci mânăncă	1:30
<i>Constanța Hodoș: „Frumos”</i>	1:50
<i>Ispirescu: „Basme”</i>	1:50
<i>Iorga: „Cuvinte adevărate”</i>	2:50
” „Gândiri”	1:50
” „Sate și mănăstiri”	2:50
” „Némul românesc”	2:50
<i>Gorun: „Taina a șasea”</i>	1:50
<i>Leca: „Poesii”</i>	1:50
” „Tainele cerului”	1:50
<i>Pann: „Povestea Vorbei”</i>	1:50
<i>Rosseti: „Intre Capșa și Palat”</i> (impresi)	2.—
<i>Scrob: „Rona și B-uma”</i> (poesii)	1:50
<i>Sadoveanu: „Soimii”</i>	1:50
” „Dureri înăbușite”	2.—
” „Poveștiri din război”	2.—
” „Crâșma lui moș Precu”	2.—

<i>Negoescu: „Fabule”</i>	1.25
<i>Delatissima: 100 Basme</i>	2:50
<i>Genlis: „Poveștiri Morale”</i>	1:50
<i>Livescu: „Nu se cuvine”</i>	1:50
<i>Bârsan: „Visuri de noroc”</i> (poesii)	2.—

La tôte aceste cărți ce se vor cere din afară trebuie pe lângă prețul lor și 20 bani pentru porto.

Nr. 638—1905.

a. f. c. ș. d.

Esarëndare de Domeniu.

Domeniul fondului central școlastic din districtul Năsăudului aflător pe hotarul comunei Cianul-mare (comitatul Turda-Arieș) de o pozițiune frumoasă, în estensiune de 1030 jugere 1240 □° constător din arătură, fânaș și pășune de clasa primă și a doua, dinpreună cu edificiul de locuit și edificie economice, se va da pe calea licitațiunei publice în arëndă, pentru pășune eventual cultivare, începând din 24 Aprilie 1906, pe 6 eventual pe 10 ani după olaltă.

Prețul de strigare ca arëndă anuală e statorit în 8500 corone.

Licitația se ține exclusiv cu oferte scripturistice închise, cari sunt de de a se trimite până în 15 Novembre 1905, la 11 ore înainte de amăzi cu

vadiul de 850 corone la subscrisa comisiune administrătore în Năsăud.

Oferentele trebuie se dechere în ofertul sêu, că cunôsce condițiunile de licitație și de contract, pre acele le primește și se supune lor necondiționat.

Condițiunile de licitație și de contract se pot vedé în cancelaria fondurilor și pe spesele proprii se pot copia.

Din ședința comisiunei administrătore de fondurile centrale școlastic și de ștendie din districtul Năsăudului, ținută în

Năsăud, la 25 Septem. 1905.

Președinte:

Gerasim Tomide m. p.

Secretar:

Dr. Nestor Simon m. p.

2—3.1885

În calitate de incasator și vîndător se pôte obține un post sigur și proventus pe lângă salar fix și provisiune ori-cine, decă e sirguincios și cu rivnă. Oferte sub „Sărguință serioasă” la administr. acestei foi.
(4—6.1900.)

Mare asortiment.

Gratis! Mai de giaba Gratis!

fără nici o plată pe d'asupra capătă un tablou esecutat sensațional în mărime naturală. După ori și care fotografie cine cumpără în valoare de 20 cor.: Sticlărie, Porcelan, Lampe, Oglinđi, Tablouri, etc. la

Mihály A.,
Magazin de Sticlărie, Porcelan, Lampe, Oglinđi etc.
Târgul Straelor.

13—24,1849.

Mare asortiment.

Prețurile cerealelor din piața Brașov

Din 27 Ostmvrie 1905.

Măsura sêu greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fl.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos.	13	—
”	Grâu mijlociu	11	20
”	Grâu mai slab	10	—
”	Grâu amestecat	9	—
”	Săcară frumoasă.	9	—
”	Săcară mijlociă.	8	60
”	Orz frumos	9	—
”	Orz mijlociu	8	20
”	Ovês frumos.	6	—
”	Ovês mijlociu	5	50
”	Cucuruz	10	20
”	Mălaiu (meit)	13	—
”	Mazăre.	13	—
”	Lințe	48	—
”	Fasole	20	—
”	Sēmēntă de in	24	—
”	Sēmēntă de cânepă	14	—
”	Cartofi.	2	20
”	Măzărliche.	—	—
1 kilă	Carne de vită	1	20
”	Carne de porc	1	36
”	Carne de oerbecce.	—	80
100 kil.	Sêu de vită prospăt	40	—
”	Sêu de vită topit	62	—

Ascarets

Tablete purgative cu efect nesupărăcios și sigur.

Trebuința anuală mai mult de 10 milioane cutii.

Curat vegetabile și întăritore de stomac.

Prețul unei cutii de probă Cor. 1.20.
De familie 2.50.

Se capătă numai în farmacii în cutii originale. — Se capătă în tôte farmacile.

Deposit pentru Brașov în farmacia „La Biserica albă” a d-lui Franz Kellemen.
(9—12,1894.)

PUBLICAȚIE.

Se aduce la cunoscința publică, că după ce Inaltul Minister reg. ung. de finanțe prin organele sale de controlă a făcut revisia losurilor clasei I. a loteriei (a șeptespredecea) de clasă reg. ung. priv. s'au predat losurile colectorilor principali spre vîndare.

Planul loteriei aprobat de Inaltul Ministeriũ reg. ung. de finanțe, se publică:

Planul Loteriei a șeptespredecea de casă reg. u. priv. 110,000 Losuri, 55,000 câștiguri.

Clasa întâie		Clasa a două.		Clasa a treia.		Clasa a șesa.																																																							
Depunere 12.— corone.		Depunere 20.— corone.		Depunere 32.— corone.		Depunere 24.— corone.																																																							
Tragerea în 23 și 24 Nov. 1905.		Tragerea: în 19 și 20 Decem. 1905.		Tragerea: în 16, 17 și 18 Ianuar 1906.		Tragerea: din 28 Martie până la 24 April 1906.																																																							
Câștiguri	Corone.	Câștiguri:	Corone	Câștiguri:	Corone.	Cel mai mare câștig în cas favorabil 1.000,000 (UN MILION) CORONE. <table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td>1 prem.</td><td>60000</td><td>60000</td></tr> <tr><td>1 câș. à</td><td>40000</td><td>40000</td></tr> <tr><td>1 à</td><td>20000</td><td>20000</td></tr> <tr><td>1 à</td><td>10000</td><td>10000</td></tr> <tr><td>1 à</td><td>8000</td><td>8000</td></tr> <tr><td>1 à</td><td>6000</td><td>6000</td></tr> <tr><td>1 à</td><td>5000</td><td>5000</td></tr> <tr><td>1 à</td><td>4000</td><td>4000</td></tr> <tr><td>2 à</td><td>3000</td><td>6000</td></tr> <tr><td>2 à</td><td>2500</td><td>5000</td></tr> <tr><td>4 à</td><td>2000</td><td>8000</td></tr> <tr><td>5 à</td><td>1500</td><td>7500</td></tr> <tr><td>25 à</td><td>1000</td><td>25000</td></tr> <tr><td>50 à</td><td>500</td><td>25000</td></tr> <tr><td>405 à</td><td>200</td><td>81000</td></tr> <tr><td>760 à</td><td>100</td><td>76000</td></tr> <tr><td>1140 à</td><td>50</td><td>57000</td></tr> <tr><td>3060 à</td><td>200</td><td>612000</td></tr> </table>		1 prem.	60000	60000	1 câș. à	40000	40000	1 à	20000	20000	1 à	10000	10000	1 à	8000	8000	1 à	6000	6000	1 à	5000	5000	1 à	4000	4000	2 à	3000	6000	2 à	2500	5000	4 à	2000	8000	5 à	1500	7500	25 à	1000	25000	50 à	500	25000	405 à	200	81000	760 à	100	76000	1140 à	50	57000	3060 à	200	612000
1 prem.	60000	60000																																																											
1 câș. à	40000	40000																																																											
1 à	20000	20000																																																											
1 à	10000	10000																																																											
1 à	8000	8000																																																											
1 à	6000	6000																																																											
1 à	5000	5000																																																											
1 à	4000	4000																																																											
2 à	3000	6000																																																											
2 à	2500	5000																																																											
4 à	2000	8000																																																											
5 à	1500	7500																																																											
25 à	1000	25000																																																											
50 à	500	25000																																																											
405 à	200	81000																																																											
760 à	100	76000																																																											
1140 à	50	57000																																																											
3060 à	200	612000																																																											
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000																																																								
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000																																																								
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000																																																								
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000																																																								
3 à	2000	3 à	3000	3 à	10000																																																								
5 à	1000	5 à	2000	5 à	5000																																																								
8 à	500	8 à	1000	8 à	2000																																																								
30 à	300	20 à	500	10 à	1000																																																								
100 à	100	110 à	300	120 à	500																																																								
3350 à	40	4350 à	80	4850 à	130																																																								
3500 câșt.	Corone 263,000	4500 câșt.	Corone 528000	5000 câșt.	Corone 916500																																																								
Clasa a patra.		Clasa a cincea.																																																											
Depunere 40.— corone.		Depunere 32.— corone.																																																											
Tragerea în 13, 14, și 15 Februarie 1906.		Tragerea în 7 și 8 Martie 1906.																																																											
Câștiguri;	Corone.	Câștiguri:	Corone.																																																										
1 à	90000	1 à	100000																																																										
1 à	30000	1 à	80000																																																										
1 à	20000	1 à	20000																																																										
1 à	15000	1 à	15000																																																										
3 à	10000	3 à	10000																																																										
5 à	5000	5 à	5000																																																										
8 à	2000	8 à	2000																																																										
10 à	1000	10 à	1000																																																										
120 à	500	120 à	500																																																										
4850 à	170	3850 à	200																																																										
5000 câștiguri	Corone 1.120,500	4000 câștiguri	Corone 1.076,000																																																										

Tragerea câștigurilor clasei I. va avé loc în 23 și 24 Nov. a. e. în prezența oficiului de control reg. ung. și a unui notar public reg. în Sala de tragere (IV Eskü-tér, Intrarea: Duna-utza) Losurile se capătă la tôte colectorii loteriei de clasă reg. ung. priv.

Budapesta, 29 Octomvrie 1905.

DIRECȚIUNEA

Loteriei de clasă reg. ung. privilegiată,
Conte TELEKY. HAZAY.